

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ. ΚΑΡΡΑΣ

1925

Δημοτικό
Κολλεγίου Ψυχικού

Τάξη 6^η

Ελληνικά 2^η ενότητα: Κατοικία

Όνοματεπώνυμο: _____

Κατανόηση κειμένου

1. Η πρώτη Βουλή του ελληνικού κράτους

Περπατώντας στην κεντρική πλατεία του Ναυπλίου μπορεί κανείς να δει το κτίριο μέσα στο οποίο λειτούργησε η πρώτη βουλή των Ελλήνων. Είναι ένα παλιό τέμενος.

Σύμφωνα με την τοπική παράδοση, το τέμενος αυτό κτίστηκε από έναν πλούσιο Οθωμανό αγά, τον Αγά Πασά, ο οποίος ήθελε να εξιλεωθεί για ένα στυγερό έγκλημα που είχε διαπράξει. Ο αγάς είχε σκοτώσει δύο νεαρούς από τη Βενετία που είχαν έρθει στο Ναύπλιο για να αναζητήσουν το θησαυρό που είχε κρύψει κάποιος πρόγονός τους στα χρόνια της Β' Ενετοκρατίας. Νιώθοντας όμως τύψεις για την αποτρόπαια πράξη του, λέγεται ότι έχτισε με το χρυσάφι που ανακάλυψε, τέμενος, το οποίο έμεινε γνωστό ως «τζαμί του Αγά Πασά». Ο πασάς δεν πρόλαβε να δει την αποπεράτωση του τεμένους, καθώς έπεσε από τον εξώστη του σπιτιού του την ώρα που επέβλεπε τις εργασίες.

Αρχιτέκτονας του τεμένους φέρεται να είναι ο Αντώνιος Ρηγόπουλος από τα Λαγκάδια της Αρκαδίας. Επρόκειτο για ονομαστό πρωτομάστορα ή αρχιτέκτονα της εποχής, ο οποίος εκτός από το κτίριο αυτό είχε κατασκευάσει και πολλούς άλλους πύργους και ναούς.

Το 1822, μετά την απελευθέρωση της πόλης, το τέμενος ήταν ερειπωμένο. Τον Ιούνιο του 1824 αποφασίστηκε η επισκευή του, προκειμένου να στεγαστεί εκεί η Βουλή του επαναστατημένου έθνους. Στις 21 Σεπτεμβρίου 1825 έγιναν τα εγκαίνια του Βουλευτικού και λειτούργησε η Βουλή των Ελλήνων έως και την άνοιξη του 1826.

Αποτελεί χαρακτηριστικό τέμενος της επαρχιακής οθωμανικής αρχιτεκτονικής, το οποίο χαρακτηρίζεται από τις βαριές αναλογίες και τον ογκώδη τρούλο του. Έχει προσανατολισμό προς τη Μέκκα και είναι μεγάλων διαστάσεων, διώροφο. Το ισόγειο αποτελείται από δέκα ορθογώνια δωμάτια, ενώ το τέμενος καταλαμβάνει τον πρώτο όροφο.

Η πρόσβαση στο τέμενος γίνεται με κλίμακα στα βορειοδυτικά. Στην είσοδο του υπήρχε αρχικά ανοιχτό κιονοστήρικτο προστώο, το ρεβάκ, καλυπτόμενο με τρουλίσκους, το οποίο λέγεται ότι κατέρρευσε στις αρχές του 20ού αιώνα από σεισμό.

Ο κυρίως χώρος του τεμένους συνίσταται σε μια τετράγωνη αίθουσα που καλύπτεται με μεγάλο ημισφαιρικό τρούλο με οκτάπλευρο τύμπανο. Τον τρούλο περιτρέχει εσωτερικά ξύλινος εξώστης, ενώ στα δυτικά υπάρχει υπερώο. Το τέμενος είναι φτιαγμένο από ασβεστόλιθο.

Τα συναισθήματα που ξυπνούν είναι πολύ έντονα, όταν σκέφτεται κανείς τις πρώτες συνεδριάσεις της Βουλής του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Πατριωτικό συναίσθημα και περηφάνια για τους αγωνιστές που μας χάρισαν μια ελεύθερη Ελλάδα.

Διασκευασμένο κείμενο, Υπουργείο Πολιτισμού, «Η Οθωμανική Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα», Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων, Αθήνα, 2009.

1. Πού θα μπορούσες να συναντήσεις το παραπάνω κείμενο;

Βρες στο κείμενο τις παρακάτω πληροφορίες και βάλε τους αντίστοιχους πλαγιότιτλους στις σχετικές παραγράφους:

- Πού βρίσκεται;
- Πότε χτίστηκε, ποια είναι η ιστορία του;
- Περιγραφή: εξωτερική και εσωτερική
- Πώς χρησιμοποιήθηκε;
- Ποια συναισθήματα ή σκέψεις μάς προκαλεί;

Τι είδους κείμενο είναι; _____

2. Το αρχαιολογικό μουσείο του Ναυπλίου

Στην κεντρική πλατεία του Ναυπλίου, εκτός από άλλα σημαντικά κτίρια, μπορεί κανείς να θαυμάσει το αρχαιολογικό μουσείο της πόλης.

Είναι ένα παλιό κτίριο που κτίστηκε το 1713, κατά την περίοδο της β' Ενετοκρατίας στο Ναύπλιο, από τον Προβλεπτή του στόλου Αυγουστίνο Σαγρέδο. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε ως αποθήκη του ενετικού στόλου. Από το 1933 φιλοξενεί στους ορόφους του το αρχαιολογικό μουσείο του Ναυπλίου.

Εξωτερικά είναι ένα τριώροφο, πέτρινο επιβλητικό κτίριο που προκαλεί δέος με το μέγεθός του. Στο ισόγειο έχει καμάρες και ο πρώτος και δεύτερος όροφος έχουν όμορφα παράθυρα με γαλάζια πατζούρια.

Στην έκθεση φιλοξενούνται περίπου 2000 εκθέματα. Αντιπροσωπεύεται ολόκληρη η Αργολίδα. Αναπτύσσεται σε δύο διαφορετικές αίθουσες στον πρώτο και το δεύτερο όροφο του κτιρίου. Στην αίθουσα του πρώτου ορόφου παρουσιάζονται τα ευρήματα των προϊστορικών χρόνων, ενώ στην αίθουσα του δεύτερου ορόφου τα ευρήματα των ιστορικών χρόνων. Στην αίθουσα πολυμέσων, δύο προβολές συμπληρώνουν τη μουσειακή εμπειρία.

Στον πρώτο όροφο ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η χάλκινη πανοπλία των Δενδρών, το κορυφαίο έκθεμα του μουσείου. Εκτίθεται σε ξεχωριστή περίοπτη προθήκη μαζί με τα υπόλοιπα εντυπωσιακά κτερίσματα του τάφου στον οποίο βρέθηκε, εξαρτήματα του οπλισμού του πολεμιστή, χάλκινα σκεύη, πήλινα αγγεία.

Είναι ένα πολύ όμορφο μουσείο, φιλικό στον επισκέπτη, σχετικά μικρό, οπότε δεν κουράζεται κανείς από τα πολλά εκθέματα. Επισκεπτόμενος κανείς το μουσείο αισθάνεται ότι κάνει ένα ταξίδι στο χρόνο και μπορεί να αισθανθεί τη συνέχεια και την ιδιαίτερη αξία του πολιτισμού μας και του έθνους.

Διασκευασμένο κείμενο, Αργολική Αρχαιακή Βιβλιοθήκη Ιστορίας & Πολιτισμού

1. Πού θα μπορούσες να συναντήσεις το παραπάνω κείμενο;

Βρες στο κείμενο τις παρακάτω πληροφορίες και βάλε τους αντίστοιχους πλαγιότιτλους στις σχετικές παραγράφους:

- Πού βρίσκεται;
- Πότε χτίστηκε, ποια είναι η ιστορία του;
- Περιγραφή: εξωτερική και εσωτερική
- Πώς χρησιμοποιήθηκε;
- Ποια συναισθήματα ή σκέψεις μάς προκαλεί;

Τι είδους κείμενο είναι; _____

3. Σε ένα σκίτσο του Αρκά βρίσκουμε τον ακόλουθο διάλογο ανάμεσα σε δυο σπουργίτια:

Γιος : Μπαμπά, τι είναι δέντρο;

Πατέρας : Μμμ ... Το δέντρο είναι κάτι πολύ ωραίο! Είναι ένα πράγμα πράσινο, δροσερό, ήσυχο!

Γιος : Α! Σαν κι αυτό που βρήκαμε προχτές στα σκουπίδια;

Πατέρας : Εκείνο ήταν ψόφιος παπαγάλος ανόητε!

Ποιες λεπτομέρειες έπρεπε να δώσει ο πατέρας, για να αποφύγει τη σύγχυση του δέντρου με τον παπαγάλο; Να γράψετε το σχετικό κείμενο.

Λεξιλογικές Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων επιλέγοντας το κατάλληλο επίθετο από την παρένθεση.

(μεγάλος, κλασικός, εθνικός, κεφαλαίος, κυκλοφοριακός, αδιάκοπος, παγκόσμιος, αρχαίος)

- Το άλμα εις ύψος, ο Μαραθώνιος και η σκυταλοδρομία είναι αγώνισματα του αθλητισμού.
- Όταν γράφουμε με γράμματα, δεν βάζουμε τόνους.
- Τα έργα των Ελλήνων έμειναν αθάνατα στο πέρασμα των αιώνων.
- Η πόλη μας έχει αρχίσει να αντιμετωπίζει πρόβλημα.
- Ο Ανδρέας Συγγρός ήταν ένας από τους ευεργέτες μας.
- Οι προσπάθειές του έφεραν αποτέλεσμα.
- Η είδηση για τον θάνατο του γνωστού επιστήμονα προκάλεσε συγκίνηση.

2. Να μετασχηματίσεις τις παρακάτω φράσεις όπως στο παράδειγμα:

τσάντα από δέρμα

δερμάτινη τσάντα

βάζο από γυαλί

.....

σκεύη από μπρούντζο

.....

πουκάμισο από βαμβάκι

.....

5. Συμπληρώνω το παρακάτω κείμενο διαλέγοντας την κατάλληλη λέξη από τις λέξεις που βρίσκονται μέσα στην παρένθεση.

(ροετιρέ, ανακαινισμένο, τριώροφο, νυχτερινό ρεύμα, κεραμοσκεπή, διαμπερές, αυτόνομη θέρμανση, κεντρική θέρμανση, διατηρητέο, μονοκατοικία, εντοιχισμένη κουζίνα, πανοραμική θέα)

Μέχρι πριν από μερικούς μήνες μέναμε με την οικογένειά μου σε μια πολύ όμορφη, παλιά Ήταν ένα νεοκλασικό, με μια πολύ καλά διατηρημένη που ερχόταν σε αντίθεση με τις ταρατσες των γύρω πολυκατοικιών. Το σπίτι είχε κριθεί και επειδή ήταν πια πολύ ακριβό για να το συντηρούμε, αποφασίσαμε να το πουλήσουμε. Με τα χρήματα αγοράσαμε ένα στον 5^ο όροφο μιας σχετικά καινούριας πολυκατοικίας. Ευτυχώς το καινούριο μας σπίτι ήταν πρόσφατα και έτσι δεν χρειαζόταν πολλές επιδιορθώσεις. Είναι και έτσι μπαίνει φως και αέρας από παντού. Έχει, αλλά το πιο εντυπωσιακό είναι η του, όταν βγαίνεις στη βεράντα. Βλέπεις κυριολεκτικά όλη την Αθήνα! Ακόμα επειδή η πολυκατοικία είναι σχετικά καινούρια το σπίτι έχει και όχι, έτσι μπορούμε να ανάβουμε το καλοριφέρ όποτε θέλουμε. Για λόγους οικονομίας οι γονείς μου ενεργοποίησαν και το για να τους έρχεται η ΔΕΗ πιο φτηνά.

6. Σχηματίζω προτάσεις με τις λέξεις

εντοιχισμένη

κουζίνα.....

.....

αυτόνομη

θέρμανση.....

.....

δώμα

.....

7. Αντιστοιχίζω τα συνώνυμα:

1. παστάδα

α. κούφωμα

2. κιγκλίδωμα

β. οικόσημο

3. κλίμακα

γ. θύρα

4. ασανσέρ

δ. μπαλκόνι

5. κατεδαφίζω

ε. σκεπή

6. εξώστης

στ. ανελκυστήρας

7. στέγη

ζ. κάγκελο

8. οίκος

η. σκάλα

9. πόρτα

θ. γκρεμίζω

10. θυρεός

ι. κρεβατοκάμαρα

11. θύρωμα

ια. σπίτι

8. Υπογραμμίζω τα επίθετα που ταιριάζουν

- **Κτίριο** : διατηρητέο, εγκαταλελειμμένο, φυσιολογικό
- **Σκεπή** : επίπεδη, επικλινή, επιλεκτική
- **Πόρτα**: σιδερένια, μεταλλική, ευκρινής
- **Κουζίνα**: παραδοσιακή, μοντέρνα, πολύπλοκη
- **Δωμάτιο**: ευρύχωρο, ευάλωτο, ευήλιο
- **Αυλή**: καταπράσινη, πλακόστρωτη, διάφανη

9.

Αντιστοιχίζω τα επίθετα με τα ουσιαστικά

1.βιολογικός	α. αρχιτεκτονική	
2.αποχετευτικό	β. καλντερίμια	
3.μοντέρνα	γ. σπίτια	
4.παραδοσιακή	δ. καθαρισμός	
5.πέτρινα	ε. δίκτυο	
6.πετρόχτιστα	στ. διακόσμηση	

10. Βρίσκω τη σημασία των λέξεων και σχηματίζω προτάσεις

Είδωλο:.....

.....

.....

Ειδώλιο:.....

.....

.....

Εδώλιο:.....

.....

.....

Ειδύλλιο:.....

.....

.....

11. Αντιστοιχίζω τα συνώνυμα

1.συνδέω	α. κλειδώνω
2.βλέπω	β. πληροφορώ
3.ενημερώνω	γ. μεστώνω
4.σκεπάζω	δ. αρπάζω
5.επισκευάζω	ε. προφταίνω
6.ωριμάζω	στ. καλύπτω
7.κραυγάζω	ζ. ενώνω
8.προλαβαίνω	η. παρατηρώ
9.κλείνω	θ. διορθώνω
10.παίρνω	ι. φωνάζω

12. Ταιριάζω αντίθετες λέξεις

1.διαλέγω	α. διευκολύνω
2.λατρεύω	β. ενώνω
3.παιδεύω	γ. αφήνω
4.παίρνω	δ. λερώνω
5.αραιώνω	ε. πήζω
6.πλένω	στ. μισώ
7.τελειώνω	ζ. αρχίζω
8.καταδικάζω	η. απορρίπτω
9.εξασθενώ	θ. δυναμώνω
10.χωρίζω	ι. αθώνω

13. Αντικαθιστώ τις υπογραμμισμένες φράσεις του κειμένου με επίθετα:

Το σπίτι του παππού μου είναι κοντά στη θάλασσα και είναι από πέτρα. Ξεχωρίζει από τα άλλα γιατί έχει δυο ορόφους και αποπνέει τον αέρα μιας άλλης εποχής. Αν και είναι σε εξοχή διαθέτει όλες τις ανέσεις. Το περιβάλλει μια όμορφη αυλή στολισμένη με άνθη, ενώ το εσωτερικό του αποτελείται από μεγάλους χώρους. Το πολύ μεγάλο σαλόνι έχει ταβάνι από γύψο, όπου κρέμεται ένας πολυέλαιος από κρύσταλλο. Τα πατώματα είναι από ξύλο, ενώ στους τοίχους υπάρχουν μικρές εικόνες με σκαλισμένες παραστάσεις από τη θρησκεία μας. Η εξώπορτα που είναι από σίδηρο, έχει σκαλισμένες παραστάσεις με κυνηγούς.

14. Η ακροστιχίδα της κατοικίας

1. Κ _ _ _ _ _	1. Η πολυκατοικία είναι πολυώροφο
2. Α _ _ _ _ _	2. Αν βάλεις πολλά έπιπλα σε έναν χώρο δεν θα είναι ..
3. Τ _ _ _ _ _	3. Οι κεραιές στις πολυκατοικίες βρίσκονται εκεί.
4. Ο _ _ _ _ _	4. Μια πενταώροφη πολυκατοικία έχει πέντε...
5. Ι _ _ _ _ _	5. Ο όροφος που είναι στο ύψος του εδάφους λέγεται ...
6. Κ _ _ _ _ _	6. Η στέγη μας έχει πήλινα ...
7. Ι _ _ _ _ _	7. Αγόρασα το σπίτι και είμαι ο νέος του ...
8. Α _ _ _	8. Οι μονοκατοικίες έχουν συνήθως μπροστά μια περιφραγμένη...

Γραμματική

1. Επίθετα

Επίθετα είναι οι λέξεις που αναφέρονται στα ουσιαστικά και δηλώνουν κάποιο γνώρισμα ή ιδιότητά τους, λένε δηλαδή τι λογής είναι. Τα χρησιμοποιούμε λοιπόν ως προσδιορισμούς των ουσιαστικών (επιθετικοί προσδιορισμοί).

Τα επίθετα:

A. Μας δίνουν περισσότερες πληροφορίες για κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτού που περιγράφεται (π.χ. ξύλινο τραπέζι, μικρό δωμάτιο, φωτεινή τάξη, ψηλό παιδί).

B. Αποδίδουν κάποιο σχόλιο γι' αυτό που περιγράφεται, δίνοντας έτσι την οπτική γωνία του συγγραφέα ή του ομιλητή, πώς δηλαδή κρίνει αυτό που περιγράφει (π.χ. επιβλητικό κτίσμα, ευχάριστη δουλειά, συνεργάσιμος άνθρωπος).

Εκτός από το να προσδιορίζουν κάποιο ουσιαστικό και να το συνοδεύουν, τα επίθετα μπορεί να συνοδεύονται με το ουσιαστικό που προσδιορίζουν μέσω κάποιου συνδετικού ρήματος (είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, εκλέγομαι κ.ά.), οπότε είναι και **κατηγορούμενα**.

π.χ. Η τάξη μας είναι **μεγάλη** και **φωτεινή**.

Η δυνατή μουσική γίνεται πολύ **ενοχλητική**.

Σημείωση

Τα επίθετα μπορούν να αντικαταστήσουν και κάποιους εμπρόθετους προσδιορισμούς:

- χαλί από μαλλί ... μάλλινο χαλί
- άδεια για ένα μήνα ... μηνιαία άδεια
- άνθρωπος με σύνεση ... συνετός άνθρωπος
- άνθρωπος χωρίς πείρα... άπειρος άνθρωπος

2. Τοπικά Επιρρήματα

Επιρρήματα: Είναι οι άκλιτες λέξεις που συνοδεύουν τα ρήματα και τα προσδιορίζουν δίνοντάς μας πληροφορίες για τον **τόπο**, τον **χρόνο**, τον **τρόπο**, την **ποσότητα**. Με τα επιρρήματα μπορούμε να περιγράψουμε πολλές διαφορετικές ιδιότητες της πράξης που δηλώνει το ρήμα. Έτσι, έχουμε διαφορετικές ομάδες επιρρημάτων.

<p>Τοπικά Επιρρήματα</p> <p>Πού;</p>	<p>Πού, εδώ, εκεί, πέρα, μακριά, κοντά, σιμά, δίπλα, μέσα, πάνω, κάτω, απέναντι, παντού, κάπου, πουθενά, ψηλά, χαμηλά, δεξιά, αριστερά, πλάι, γύρω, έξω, μεταξύ, αναμεταξύ, μπροστά, μπρος, πίσω, βόρεια, νότια, ανατολικά, δυτικά, χάμω κ.ά.</p>
<p>Χρονικά Επιρρήματα</p> <p>Πότε;</p>	
<p>Τροπικά Επιρρήματα</p> <p>Πώς;</p>	
<p>Ποσοτικά Επιρρήματα</p> <p>Πόσο;</p>	

3. Αριθμητικά

Αριθμητικά είναι οι λέξεις που φανερώνουν αριθμούς. Χρησιμοποιούμε τα αριθμητικά για να δείξουμε **ποσότητα**, **σειρά** ή για να δηλώσουμε **από πόσα μέρη αποτελείται κάτι**, **πόσες φορές μεγαλύτερο είναι από κάτι άλλο** ή για να αναφερθούμε **σε μονάδες που αποτελούν ένα σύνολο**.

Τα αριθμητικά μπορεί να είναι **επίθετα** (τέσσερα ποτήρια, τρίτος αθλητής) ή **ουσιαστικά** (μια δωδεκάδα αυγά, καμιά εικοσαριά μαθητές).

<p>απόλυτα αριθμητικά επίθετα: Αυτά φανερώνουν ορισμένο αριθμό από πρόσωπα, ζώα ή πράγματα. Τα χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε ποσότητα, χρόνο, απόσταση, μέγεθος.</p>	<p>ένα, δύο, τρία, τέσσερα, τέσσερις, πέντε, έξι, εννιά, πενήντα, εβδομήντα, εκατόν πενήντα, πεντακόσια δέκα, τριακόσια είκοσι κ.ο.κ.</p>
<p>τακτικά αριθμητικά επίθετα: Αυτά δηλώνουν τη θέση ή τη σειρά που παίρνει κάποιος ή έχει κάτι.</p>	<p>πρώτος, όγδοος, ένατος, δωδέκατος, δέκατος τρίτος, εικοστός, εικοστός τρίτος, τριακοστός, ενενηκοστός, οκτακοσιοστός, εννιακοσιοστός, εκατομμυριοστός κ.ο.κ.</p>
<p>πολλαπλασιαστικά αριθμητικά επίθετα: Αυτά φανερώνουν από πόσα μέρη αποτελείται κάτι και λήγουν σε -πλός.</p>	<p>διπλός, τριπλός, τετραπλός, πενταπλός, εικοσαπλός, εκατονταπλός, πολλαπλός κ.ο.κ.</p>

<p>αναλογικά αριθμητικά επίθετα: Αυτά δηλώνουν πόσες φορές μεγαλύτερο είναι κάτι από κάτι άλλο και λήγουν σε -πλάσιος.</p>	<p>διπλάσιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος, πενταπλάσιος, εκατονταπλάσιος, πολλαπλάσιος κ.ο.κ.</p>
<p>περιληπτικά αριθμητικά ουσιαστικά: Αυτά φανερώνουν ένα πλήθος μονάδων που αποτελούν ένα σύνολο (-άδα) ή έχουν την έννοια του «περίπου» (-αριά).</p>	<p>μονάδα, δυάδα, τριάδα, τετράδα, δεκάδα, εικοσάδα κ.ο.κ. δεκαριά, δωδεκαριά, εικοσαριά κ.ο.κ.</p>

- **μισός, μισή, μισό...**

Το επίθετο **μισός** συνδυάζεται με τα απόλυτα αριθμητικά και σχηματίζει τους παρακάτω τύπους:

- **ένα + μισός**

Αρσενικό: ενάμισης μήνας, ενάμισης τόνος

Θηλυκό: μιάμιση κουταλιά, μιάμιση ώρα

Ουδέτερο: ενάμισι λεπτό, ενάμισι ευρώ

- **περισσότερα + μισός**

Αρσενικό: τρεισήμισι τόνοι, πεντέμισι αιώνες

Θηλυκό: επτάμισι κιλά, εξήμισι ώρες, τεσσερισήμισι ώρες

Ουδέτερο: δωδεκάμισι λεπτά, δεκατριάμισι κιλά

- ✓ Τα **σύνθετα αριθμητικά** που έχουν ως δεύτερο συνθετικό τη λέξη **-μισός** γράφονται στη λήγουσα με **-ι**.
- ✓ Δεν ακολουθούν αυτόν τον κανόνα όσα έχουν ως **πρώτο συνθετικό το αρσενικό ένας και το θηλυκό μία**, τα οποία γράφονται με **-η**.
- ✓ Σε όσα σύνθετα αριθμητικά έχουν ως δεύτερο συνθετικό τη λέξη **ήμισης** (ήμισι), το **-η** διατηρείται κατά τη σύνθεση των λέξεων (τρεισήμισι, εξήμισι, τεσσερισήμισι).
- ✓

Θυμάμαι...

- Τα **απόλυτα αριθμητικά** μέχρι το είκοσι γράφονται ως μία λέξη: δεκαέξι, δεκαεφτά κ.ο.κ.. Από το είκοσι ένα και πάνω γράφονται ως ξεχωριστές λέξεις: σαράντα πέντε, ενενήντα εννέα κ.ο.κ.
- Τα **τακτικά αριθμητικά** από το δέκατος τρίτος και μετά γράφονται ως ξεχωριστές λέξεις: δέκατος τέταρτος, εικοστός πέμπτος κ.λπ..
- Γράφονται με **-vv-** το εννέα, το εννιά και όσα αριθμητικά παράγονται από αυτά: εννιακόσια, εννιαπλάσιος αλλά όχι τα: ένατος, ενενήντα, εννηκοστός.

4. Συντομογραφίες – Αρκτικόλεξα

Συντομογραφίες ονομάζονται οι συντομευμένες γραφές ορισμένων λέξεων που χρησιμοποιούμε συχνά στον λόγο και οι οποίες γράφονται για συντομία κομμένες με συγκεκριμένο τρόπο.

αρ. = αριθμός, μ. = μέτρα, κ.ά. = και άλλα, κεφ.= Κεφάλαιο

Αρκτικόλεξα (ή ακρωνύμια) είναι οι συντομογραφίες που σχηματίζουν τα αρχικά γράμματα φράσεων, οι οποίες συνήθως δηλώνουν ονομασίες συλλόγων, οργανισμών, πολιτικών κομμάτων κ.λπ. Τα αρκτικόλεξα γράφονται με κεφαλαία γράμματα και χωρίς τελεία ανάμεσά τους, εκτός αν μία λέξη αποδίδεται από δύο γράμματα στο αρκτικόλεξο.

ΑΕ = ανώνυμη εταιρεία

ΑΕΙ = ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα

ΥΠ.Ε.Π.Θ. = Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

5. Θηλυκά ουσιαστικά σε -η και -ος

		Παροξύτονα	Προπαροξύτονα
Ενικός Αριθμός			
Ονομ.	η	λέξη	δύναμη
Γεν.	της	λέξης / λέξεως	δύναμης / δυνάμεως
Αιτ.	τη(ν)	λέξη	δύναμη
Κλητ.	-	λέξη	δύναμη
Πληθυντικός Αριθμός			
Ονομ.	οι	λέξεις	δυνάμεις
Γεν.	των	λέξεων	δυνάμεων
Αιτ.	τις	λέξεις	δυνάμεις
Κλητ.	-	λέξεις	δυνάμεις

		Οξύτονα	Παροξύτονα	Προπαροξύτονα
Ενικός Αριθμός				
Ονομ.	η	οδός	λεωφόρος	είσοδος
Γεν.	της	οδού	λεωφόρου	εισόδου
Αιτ.	τη(ν)	οδό	λεωφόρο	είσοδο
Κλητ.	-	(οδό)	λεωφόρο	είσοδο
Πληθυντικός Αριθμός				
Ονομ.	οι	οδοί	λεωφόροι	είσοδοι
Γεν.	των	οδών	λεωφόρων	εισόδων
Αιτ.	τις	οδούς	λεωφόρους	εισόδους
Κλητ.	-	(οδοί)	λεωφόροι	είσοδοι

Εμπεδωτικές Ασκήσεις

1. Να υπογραμμίσεις τους επιθετικούς προσδιορισμούς που υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις.

- Ήταν μία καλοσυνάτη, ευγενική γυναίκα.
- Η νέα κυβέρνηση ανακοίνωσε τις νέες εκπαιδευτικές αλλαγές.
- Μας πλησίασαν δύο διαφορετικές, ευχάριστες παρέες στην κατασκήνωση.
- Έσκαβαν μεγάλους λάκκους για να εγκαταστήσουν τους νέους αγωγούς ύδρευσης και τα καλώδια ευρυζωνικής δικτύωσης.
- Νοίκιασαν ένα υπέροχο εξοχικό σπίτι σε μία παραθαλάσσια περιοχή της Εύβοιας.

2. Να υπογραμμίσεις τους προσδιορισμούς που φανερώνουν τόπο στις παρακάτω προτάσεις.

- Περίμενέ με εδώ, πηγαίνω μέχρι τον φούρνο και επιστρέφω αμέσως.
- Το απόγευμα θα πάω στα μαγαζιά και το απόγευμα θα πάω με τη φίλη μου στον κινηματογράφο.
- Τα ελικόπτερα μπορούν και πετούν τόσο χαμηλά που σου δίνουν την εντύπωση ότι πλησιάζουν τις στέγες των σπιτιών.
- Καθόταν και διάβαζε μπροστά στο τζάκι.
- Τα παιδιά παίζουν κάθε μέρα στην αυλή.
- Πιθανόν να τον βρεις στο γραφείο του το απόγευμα.

3. Να διαβάσεις προσεκτικά τις παρακάτω προτάσεις και να τις συμπληρώσεις με το κατάλληλο τοπικό επίρρημα.

- Μετά το πάρκο θα στρίψεις
- στο τραπέζι είναι τα κλειδιά σου και το πορτοφόλι σου.
- Θα βρεις αυτά που αναζητάςστο συρτάρι.
- Το μαγαζί που ψάχνεις είναι στο
- πεζοδρόμιο.
- Κάθισεγια να μπορούμε να μιλάμε.
- Κοιτούσε στον ουρανό για να δει τους επετειακούς σχηματισμούς των αεροπλάνων.
- Να τυλίξεις το σκοινίαπό τον κορμό του δέντρου.
- Ξάπλωσεαπό το αυτοκίνητο για να επιδιορθώσει τη μηχανική βλάβη.

4. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα:

Απόλυτα	Τακτικά	Αναλογικά	Περίληπτικά
πέντε			
		εξαπλάσιος	
είκοσι			
	δωδέκατος		
			τετράδα
		διπλάσιος	

5. Να συμπληρώσεις τα κενά με τα κατάλληλα αριθμητικά επίθετα στο σωστό γένος.

8 ½	οκτώμισι μέτρα
2 ½ χρόνια
3 ½μήνες
4 ½στρέμματα
6 ½ώρες
1 ½σελίδα

6. Να γράψεις ποιο είναι...

το αναλογικό του 5

το τακτικό του 9

το πολλαπλασιαστικό του 3.....

το τακτικό του 12

το απόλυτο του 81

το περιληπτικό του 6

7. Να γράψεις τι σημαίνουν οι παρακάτω συντομογραφίες.

αρ.		κ.ά.	
χλμ.		γραμμ.	
χιλ.		τόν.	
π.χ.		τ.μ.	
π.χ.		κεφ.	

8. Να γράψεις τα αρκτικόλεξα για τις παρακάτω σημασίες.

Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού.....

Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας.....

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.....

Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.....

Οργανισμός
Ελλάδας.....

Τηλεπικοινωνιών

Οργανισμός
Βιβλίων.....

Εκδόσεως

Διδακτικών

9. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα όπως στο παράδειγμα.

Όνομ. Ενικού	Γεν. Ενικού	Γενική Πληθυντικού	Αιτιατική Πληθυντικού
η σκέψη	της σκέψης	των σκέψεων	τις σκέψεις
η αίσθηση			
η υπόθεση			
η ψήφος			
η δίφθογγος			
η κυβέρνηση			
η βάση			
η χερσόνησος			
η άποψη			

10. Να γράψεις τα παρακάτω ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

οι απόψεις

της διαμέτρου.....

των πράξεων.....

τις διώξεις.....

τη διάλεκτο.....

η εντύπωση.....

η βάση.....

η αίσθηση.....

11. Να σχηματίσεις φράσεις μεταφέροντας το δεύτερο ουσιαστικό στη γενική ενικού και πληθυντικού, ακολουθώντας το παράδειγμα.

A. τα γράμματα – η λέξη

τα γράμματα της λέξης / τα γράμματα των λέξεων

B. το νόημα – η πρόταση

Γ. το μήκος - η διαγώνιος

Δ. το χτύπημα – η ράβδος

E. η ημερομηνία – η γέννηση

12. Φτιάξε προτάσεις με τις φράσεις από την προηγούμενη άσκηση.

-
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....

13. Να συμπληρώσεις τις λέξεις ό,τι λείπει :

Η πηγ___ δημιουργείται από το νερό τ___ βροχ___ . Τ___ άνοιξη οι γεωργοί δεν θέλουν ούτε τ___ πολλές βροχ___ , ούτε τ___ πολλές ζέστ___ ούτε και τ___ μεγάλες ξηρασ__ . ___ ζέστες τ___ εποχ___ και ___ κουφόβρασ___ έφεραν τ___ αστραπ___ και τ___ βροντ___ τ___ τελευταί___ ημερ___ .

14. Να κλίνεις τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική :	η πόλη	η αφαίρεση
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική :		
Γενική :		
Αιτιατική :		
Κλητική :		

15. Να σχηματίσεις τη γενική ενικού και με τους δύο τρόπους :

	α' τρόπος	β' τρόπος
η δύση	➔
η θέση	➔
η έκθεση	➔
η κυβέρνηση	➔
η φράση	➔

16. Να σχηματίσεις φράσεις βάζοντας το δεύτερο ουσιαστικό στη γενική ενικού:

η πράξη – η πρόσθεση ➡

.....

.....η κλίση – η λέξη ➡

.....

.....η κίνηση – η πόλη ➡

.....

.....η αίσθηση – η γεύση ➡

.....

.....η ανάλυση – η υπόθεση ➡

.....

.....

17. Να σχηματίσεις προτάσεις με τις φράσεις τις προηγούμενης άσκησης.

-

.....

.....

-

.....

.....

-

.....

.....

-

.....

.....

.....

.....

.....

18. Να κλίνεις τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά.

Ενικός αριθμός			
Ονομαστική :	η οδός	η λεωφόρος	η κάθετος
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			
Πληθυντικός αριθμός			
Ονομαστική :			
Γενική :			
Αιτιατική :			
Κλητική :			

19. Να γράψεις στον πληθυντικό τις παρακάτω προτάσεις :

Το μάθημά μας αναφέρεται στη διαγώνιο και τη διχοτόμο.

.....
.....

Η άνοδος και η κάθοδος στην πλαγιά του βουνού είναι επικίνδυνες.

.....
.....

Μπαίνω από την είσοδο.

.....
.....

Η περίμετρος του κύκλου είναι 30 εκατοστά.

.....
.....

Η πόρτα της εξόδου είναι φωτισμένη.

.....
.....

20. Να συμπληρώσεις τα κενά με το ουσιαστικό της παρένθεσης στη σωστή πτώση:

Αυξήθηκαν οι μισθοί των (δακτυλογράφος) _____ των
(αεροσυνοδός) _____ και των (οδηγός) _____

Στοιχεία των γεωμετρικών σχημάτων είναι και οι (διάμετρος)
_____, οι (διαγώνιος) _____, οι (περίμετρος)
_____, οι (διχοτόμος) _____, και οι (μεσοκάθετος)

Γραπτή Έκφραση

Στην ενότητα αυτή μαθαίνουμε να:

- Περιγράφουμε ένα κτίριο:

- Τι κτίριο είναι, όνομα, πού βρίσκεται
- Πότε και για ποιο λόγο χτίστηκε – ποια είναι η ιστορία του – ποιοι έμεναν ή μένουν εκεί
- Πώς είναι:
 - ο Γενική εντύπωση - Αρχιτεκτονική
 - ο Εξωτερική περιγραφή με λεπτομέρειες – υλικά κατασκευής
 - ο Εσωτερική περιγραφή – χώροι και αντικείμενα
- Πώς χρησιμοποιείται σήμερα
- Εντυπώσεις, συναισθήματα και σκέψεις
- **Χρησιμοποιούμε:** συνήθως χρόνο ενεστώτα, επίθετα και επιθετικούς προσδιορισμούς, γ' ενικό ή πληθυντικό πρόσωπο. Χρησιμοποιούμε χρόνους του παρελθόντος όταν μιλάμε για την ιστορία του.
- Αν περιγράφουμε ένα κτίσμα, το οποίο μας αφορά προσωπικά, χρησιμοποιούμε ρήματα σε α' ενικό ή πληθυντικό πρόσωπο.

- Γράφουμε μια μικρή αγγελία

- Σύντομα και με σαφήνεια
- Χρησιμοποιούμε ελλειπτικές προτάσεις
- Χρησιμοποιούμε αριθμητικά, συντομογραφίες και αρκτικόλεξα, όπου αυτό είναι δυνατό
- Ξεχωρίζουμε και γράφουμε μόνο τις πιο σημαντικές πληροφορίες

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ.ΚΑΡΡΑΣ

1925